»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА И ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију
А РУКОПИСИ
уредништву »БРАНИКА« у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«:

на годину	К 32·—	40·—	дин.
на по године	К 16·—	20·—	»
на четврт године	К 8·—	10·—	»

Поједини бројеви стају 10 пот ура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браник.“ налази се у кући гђе Анке Пајевићке у Дунавској улици бр. 36.

Број 6. У Новом Саду, у уторак 8. (21.) јануара 1908. Година XXIV.

Развој прилика у Хрватској.

Велики бечки лист „Neue Freie Presse“ доноси из пера посланика г. дра Михаила *Полита-Десанчића* под горњим насловом на угледном месту чланак о приликама у Хрватској-Славонији после именовања барона Павла *Рауха* за бана. Бечка »Neue Freie Presse« је данас један од највећих, најугледнијих и најраспрострањенијих листова у европском новинарству. У тај лист пишу први политичари и државници, те није тај лист свакоме ни приступачан. На сваки начин је одликовање српског посланика, што му је чланак ушао у тај велики светски лист. Чланак гласи овако:

„Оно, што се назива хрватским питањем, већ почиње да изазива таласе, који допиру далеко ван мале земље Хрватске-Славоније. За решење хрватског питања интересира се не само Угарска, него и Аустрија, цела монархија. Ради се, наиме, о том, да ли да се свеза са Угарском ослаби или да се још јаче притегне.

Мислим, да у неколико познајем прилике у Хрватској, јер ја сам још г. 1861. био посланик у хрватском земаљском сабору, а с друге стране већ г. 1873. постао сам угарски саборски посланик, те познајем расположење у Угарској према Хрватској.

Толико могу казати, да је расположење у Хрватској од октобарске дипломе 1860. г. амо било час веома пријатељско, час веома непријатељско према Мађарима. Потпуно је истина оно, што је једном у хрватском земаљском сабору рекао бивши хрватски дворски канцелар и потоњи бан Иван *Мажураниħ*: Увек, кад су из Беча делили *ударце*, били смо ми добро дошли *савезници* Мађарима.

Заиста, цела речка револуција са присним пријатељством Хрвата према Угарској, има свој почетак у том, што је мађарска коалиција у својој невољи врло радо примила савезништво Хрватске. Поновило се оно, што се догодило после октобарске дипломе: одушевљено су се придружили Угарској, да кашње, кад су Мађари начинили с Бечом мир, буду *разочарани*.

Барон Павле Раух наименован је за бана по предлогу угарског министарства. Је ли тим положај у Хрватској можда побољшан? У Будимпешти се одају илузији, да ће нови бан бити кадар да створи оно, што бан Ракодцаји није могао да створи, наиме једну *одисто унионистичку странку*. По моме мишљењу је наименовањем барона Павла Рауха стање само још *погоршано*, јер осим осталих странака имаће бан Павле Раух против себе још и стару, Мађарима пријатељску народну странку. Вођа ове странке, пређашњи хрватски министар др. *Томашић* ће не само због својих личних диференција с Раухом бити против овога, него већ и за то, јер је Томашић одлучно *против* становишту угарске владе у службовној прагматици железничара у погледу мађарског језика.

Дакле, како мисли барон Раух да створи унионистичку странку? Као познавалац хрватских прилика могу себи врло лако да представим, како он намерава да поступи.

Како у Будимпешти, тако и у Бечу назиру центрифугалне тежње у том, што је хрватска опозиција узела назив *српско*-хрватска коалиција. Наравно, назив: српско-хрватска коалиција има само тај смисао, што се хтело да *изглади* стара верска и историјска распра између Хрвата и Срба, који су тек један народ и говоре истим језиком. Али у Будимпешти и у Бечу остају при том, да хрватско-српска коалиција има центрифугалне тежње, које стоје у свези са *босанским* питањем.

У Хрватској има две странке, које су одлучно *против Срспства*. То су: хрватска *клерикална* странка и Старчевићева странка, *Великохрвати*.

Барон Раух мисли, да помоћу хрватских клерикала створи нешто слично, као што је у Аустрији хришћанско-социјална странка. Али хрватски клерикали су одлучни непријатељи Мађарима, и то много већи, него што су непријатељи Србима.

Што се тиче Старчевићеваца или Великохрвата, ови су, истина, заклети непријатељи Србима, али ти исти су толики непријатељи Мађарима, да не ће да признају ни нагоду од г. 1868. између Угарске и Хрватске и њима је железничарска службовна прагматика право свирепство. Истина је, додуше, да ће вођа те странке, лукави др. Франк, тражити додира са бароном Раухом, како би могао радити против хрватско-српске коалиције, али Мађарима не може бити добродошла та странка, јер та би странка хтела да створи Великохрватство с Реком, Далмацијом, Босном и Херцеговином, шта више са једним делом Истре, Штајерске и Корушке. То би био тријализам у Великој Аустрији. Али баш за то, што је међу Југословенима мање Хрвата него Срба, један део Старчевићеваца се отцепио и приступио хрватско-српској коалицији. Хрватско-српској коалицији приступила је и хрватска *напредна странка*. Ова странка се врло огорчено бори против хрватске клерикалне странке.

У том клупчету хрватских странака *српски радикали* заузимају особит положај. Ови су у најогорченијој борби против т. зв. српске самосталне странке као једног дела хрватско-српске коалиције. Због избора патријарха и *да би очували свој повољни положај према српским народно-црквеним фондовима, радикали су и у Угарској и у Хрватској безусловне присташе садање мађарске владе.* Али са Великосрпством оперирају они против Великохрватства, те називају и целу хрватско-српску коалицију велико-хрватском.*)

Хрватска социјалистичка странка и сељачка странка стоје *у страни* од споменутих хрватских странака, али на сваки начин и ове су против Мађара.

Еле, нови бан се нада, да ће са *пребеглицама* из свих хрватских странака створити унионистичку странку. Али тим би се Угарској слабо помогло, и ја држим, да се у погледу тога ни у Будимпешти не одају никаквим илузијама. Шта више мисли се, да нови бан, као и његов отац, покојни Левин Раух, не ће зазирати ни од насилних мера. Но данас је стање са свим друкче, него пре 40 година. Двадесетогодишњом владавином бана грофа Куена-Хедерварија хрватска опозиција је *очеличена*. Данас нема више унионистичке странке у Хрватској.

Недавно сам имао прилике, да кажем угарском министру-председнику: Крајње је време, да се Хрватској *попусти*, као што је учинио моћни Коломан Тиса г. 1883. поводом питања о *мађарским грбовима*, кад је, као што је познато, загребачким улицама већ била потекла крв, а један ц. кр. генерал наименован за краљевског комесара.

Покушај са дром Ракодцајем није успео, а по мом мишљењу не ће успети ни најновији покушај с бароном Раухом“.

*) Г. писац овог чланка *врло благо* означава *срамну улогу радикалских измећара*. Али биће да је то за то, да се српски народ поред радикала не брука пред страним великим светом.

Уредништво „Браника“.

Изборно кретање у Хрватској и Славонији.

Самосталски збор у Митровици.

У четвртак 10. (23.) о. м. одржаће српска самостална странка у Митровици поузданички састанак, на који ће доћи и много народних заступника српске самосталне странке. Овом се збору приписује велики значај, јер ће се на њему коначно утврдити начин изборне борбе у Срему, где ће Раухова владавина да потпомаже издајнике српског народа, радикале.

Распоп — кандидат.

Познати распоп *Ердељан* је по свој прилици сâм протурио у радикалски «лајбжурнал» «Мађарорсаг» од 17. о. м. ову вест:

»У слатинском котару истакнут је *Никола Марковић*, кога ће тамошњи *Мађари и радикали подупирати*. При *понуди* кандидатуре изјавио је Марковић, да само тако ступа напред, ако може сјединити програм униониста са становиштем независне странке. По његову схватању независност и напредовање Хрватске може се замислити само *у оквиру велике Мађарске*. Између вођа и кандидата постигнут је споразум у томе смислу«.

На то »Србобран« ставља ова питања:

»Ко је то понудио кандидатуру распопу Ердељану, када и гдје? Пред ким је то дао ону изјаву о сједињавању унионистичког и кошутовачког програма *уз помоћ жалосних српских радикала*? С којим је то вођама постигнут споразум у том смислу? Зар наопако с радикалским? Можда би то могли растумачити »Народни Гласник« и »Застава«? Или ће зар допустити, да ма радикалима остане сумња, да помажу овако издајничку политику?

У иришком изборном котару.

Извршни одбор српске самосталне странке истакао је за кандидата велепоседника Виктора пл. *Рогулића*, који се те кандидатуре и примио.

У брлошком изборном котару.

Овде је сигурна победа кандидата српске самосталне странке дра Јована *Половине*. Његов противкандидат, умировљени капетан *Грчевић*, кога Франковци истичу, има врло мало присталица.

*

Своје пријатеље из Троједнице молимо, да нас опширно извештавају о изборном кретању, а особито о радикалским марифетлуцима.

НОВИ САД, 7. јануара 1908.

— **Брадати гроф и Босна.** Познати кошутовски гроф Теодор *Бакањи* наметнуо се босанско-херцеговачким мусломанима за правог тутора. Он са неколико *фраза* у угарском сабору и у ком коалицијонашком „лајбжурналу“ хоће да увери нашу мусломанску браћу у окупираним земљама, е они немају бољег, искренијег пријатеља од њега, грофа Теодора Бакањија.

И наша необавештена браћа заиста верују том мађарском грофу, који у души мисли исто као и његов пријатељ Габор *Угрон*, што вели, да Босна мора припасти Угарској, а овамо се пред мусломанима пренемаже. Заведени Бакањијевим фразама, многи мусломански прваци честитали су том грофу Нову Годину, а овај је послао председнику извршног одбора босанско-херцеговачких муслимана ово карактеристично писмо:

«Високоблагородном господину

Али-бегу Фирдусу

у

Ливну.

Приликом наступа нове године добио сам из врло многих градова и општина Босне и Херцеговине брзојавне поздраве, које ми послаше свесни мусломански милетски одбори, свештенство, друштва с хиљадама грађана, у којима исти уз добре жеље дају *израза и своме братском осећају према мађарском народу*, те одушевљењу за мој рад, који сам из редова мађарске *независне и четрдесетосмашке странке* у интересу напретка и слободе народа Босне и Херцеговине развио. Пошто ми је због великог броја поздрављача немогуће да свима онима, који су добри били, да ме поздраве, посебно одговорим, то Вас молим, да пред Вашом босанско-херцеговачком браћом будете тумач моје најдубље захвалности.

Клањајући се очинској доброти Његова Величанства и тврдо се надајући у предусретљивост господина министра Буријана, коју ми је указао пригодом мога досадањега посредовања, обећавам Вам, да ћу — верно *древним традицијама мађарског народа*, по којима се *Мађар не само за своју слободу одушевљава и бори, него је приправан свагда и за слободу и добробит братског му народа на међан изаћи* — са свим законитим средствима посредовати,

да Вам се питање организације верско-мезрифске автономије што пре ваљано коначно реши и у живот приведе, да се материјално стање домовине унапреди и да се свима постојећим притужбама праведни лек нађе и да се слободне установе земље у духу данашњег модерног доба изграде.

За исказану ми Вашу захвалност, примите моју најдубљу захвалност.

Са братским поздравом Ваш привржени

Гроф *Теодор Баћањи*
народни заступник.

Колико Баћањи и његови кошутовачки другови поштују туђу слободу, види се најбоље по томе, како та господа поступају са немађарским народима у Угарској и са Хрватском-Славонијом. Држимо, да то виде и наша браћа Мухамедове вере у Босни и Херцеговини, и онда се морамо чудити њиховом *толиком* поверењу према брадатом грофу, који је један од највећих шовиниста мађарских.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

— **Ревизија саборског пословника.** Председници и потпредседници угарске заступничке куће и владине странке саставили су свој предлог за измену т. ј. поопштрење саборског пословника. Тај *назадњачки* нацрт је овакав:

На писмену молбу 150 присутних посланика, ако на њу пристане и председник, сабор на председников предлог може одредити да се који предмет прешно расправља и да се продужи трајање седнице. Предлог за наређење прешног расправљања треба да се простире и на трајање времена за саветовање. Предлог се може поднети и онда, кад је већ почело саветовање о дотичном предмету. Сабор доноси решење о предлогу почетком најближе седнице. Не може се искати, да се гласање одгоди до сутра. На предлог може говорити највише 4 посланика и седница се дотле не може распустити, док се не донесе закључак. Време саветовања може се прекинути и не рачунајући прекид, може трајати десет сахати на дан. Дуже од тога може трајати само ако кашње опет 150 присутних посланика писмено моле то и председник се томе придружи, а на предлог овога мора се гласати и продужење се може наредити, ако предлог за то добије бар *две трећине* од предатих гласова. —

О овим изменама, које су уперене против социјалиста и немађарских народа, говорили смо у прошлом броју.

— **Раухов програм.** Нови бан *Раух* командовао је 3. (16.) о. м. пред себе чиновнике и пред овима је развио свој програм, који се не разликује много од програма његова претходника Ракодцаија, шта више, Ракодцаијев програм је језгра Раухову програму. Програм се у главном дели на два дела: први део обухвата оне предмете, око којих би се имала кретати *ревизија нагодбе*, и други, који садржи решење *автономних* питања.

Ревизија нагодбе имала би се спровести у три правца: а) *језичко питање*, б) *питање застава* и в) *финанцијално питање*. Зауставимо се мало код ове три тачке.

У погледу језичког питања вели бан, да се оно има решити до најмањих ситница, али тако, да се то решење има „кретати у тачно описаном оквиру". То је питање за њега још „отворено", пак га ваља „упутити регниколарним депутацијама, да се оживотвори споразум према начелним одредбама нагодбеног питања". Дакле оно, што се је досад дешавало и спровађало противнагодбеном праксом, има се сада решити, да буде у будуће у смислу нагодбених установа.

У том ће смислу бити решено и *питање застава*. Мађарске заставе, које су се на хрватском територију виле само повредом нагодбе — виће се одсад штићене *законом*. Опет једна тековина, стечена заслугом новога бана!

Али сада долази, по признању самога бана, најважнија тачка његова програма, која се односи на финанцијално питање и којом би се „имало оживотворити једно ново право нашег сабора". Оживотворење тога новог права састојало би се у том, што ће хрватски сабор у будуће имати право, *да ће на предлог земаљске владе моћи на порез расписати земаљски намет или прирез*, што ће даље моћи сабор опуномоћити бана, *„да овај склаца зајмове у споразуму са министром финанција"*. Разуме се и у првом као и у другом случају биће установљена граница, до које се сме дићи намет, до које висине сме бан склопити зајам.

Други део програма, *автономне ствари*, јесте у целости програм Раухог претходника бана Ракодцаија.

— **Америка и Јапан.** „Берлинер Тагеблат" чуди се, што се ништа не зна за кретање американске флоте, која је већ три недеље на путу, као да се флота ни с ким не састаје. С тога берлински лист претпоставља, да флота не иде путем, којим обично иду трговачки бродови, него каквим другим путем, који је изабрао адмирал *Еванс*, да би сакрио кретање ескадре. Очевидно је, да бродови товаре угаљ на дебелом мору. У јужноамеричким лукама стоје угљем натоварени транспортни бродови са запечаћеним заповестима, које ће отворити на мору. Свуда нестрпељиво чекају, када и где ће се појавити адмирал Еванс са својих 18 оклопница.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 7. јануара 1908.

— **Официрско забавно вече.** Официрски зборови и војнички чиновници посада Петроварадина, Новога Сада и Каменице приређују 25. јануара и 22. фебруара по р. к. о. г. у великој дворници Мајерова Гранд хотела забавно вече. Почетак тачно у ½9 сахати увече.

— **Упражњено лекарско место.** Код узадружене здравствене општине са седиштем у *Ст. Бановцима* (у Срему) расписан је стечај на место општинског лекара. Годишња плата му је 1000 К, стан у природи, осим тога добија од општине ст.-бановачке 500 К, од ново-бановачке 300 К, а од белегишке 400 К, са правом на петогодишњи доплатак. Лекар ће имати да држи ручну апотеку. Молбе се шаљу *до 7. (20.) фебруара* о. г. кр. котарској власти у Ст. Пазови.

— **Са српског престола.** Г. др. Момир *Протић*, адвокат у Вуковару, верио се са госпођицом Стевком пл. *Рогуљићевом*, ћерком пок. дра Александра пл. Рогуљића и супруге му гђе Јулијане. Срдачно честитамо вереницима!

— **Промена управе на срп. учит. школи сомборској.** У очи нове године у присуству главног школског референта г. Ђорђа *Поповића* извршена је — како сомборска „Слога" јавља — одлука Школског Савета Митрополије Карловачке, те је предата управа сомборских учитељских школа г. Павлу *Терзином*, редовном професору истих завода, а у исто време је разрешен од поменуте дужности досадањи управитељ г. Божидар *Борђошки*. Промена је ова изведена на темељу начелног решења Школског Савета, да се на основу прописа Школске Уредбе од 1872. године, управа учитељске школе периодично има мењати.

— † **Конон Миличевић.** У Иригу је 2. (15.) о. м. преминуо после дужег боловања *Конон Миличевић*, управитељ манастира М. Ремете, у 40. години живота. Бог да му душу прости!

Новости са стране.

— **Лопови у цилиндру.** Будимпештанска полиција ухватила је ономад банду опасних лопова, који су у елегантном оделу, у цилиндру, у смокингу ишли да пљачкају станове. Пред куће су долазили у колима, које имају точкове са омотачем од гуме, те су, понизно поздрављани од чељади, сасвим комотно улазили у стан, на који су бацили око, а за који су знали, да је без надзора. Сигурном руком, за трен ока, финим лоповским кључем отворе стан, те су крали само новац и украсе. Било је, да нађу код куће послугу те би јој рекли:

— Одведите нас у салон! Ваш господар нас је позвао на тој.

У предсобљу скину бунду с крзном и господу у смокингу слушкиња препонизно уведе у салон. Ту обију орманове, покраду из њих украсе, новац, па ухвате маглу рекавши, да ће се касније вратити. Једном у мало не накаљаше. Дођу у стан умировљеног железничког надзорника Имре *Ковача*. Куварица их уведе у салон, где у велике обијаху орманове, кад ал' домаћини дођоше кући. Лопови их одгурауше и истрче на степенице. Ковачеви, међу тим, нададу вику, а домар закључа капију. Лопови се пак мирно спуштаху по степеницама. Кад домар виде елегантну господу, услужно им отвори капију. Како би човек мислио, да су та фина господа лопови и арамије! И тако су многе с успехом поробили.

Но недавно их укебаше. Једном вештом полицају упало је у очи, да један господин у цилиндру разговара с неким мангупом. Позове их да се искажу, али господин цилиндраш удари гвозденом батином својом полицаја по глави и загребе. Но ухватише га, на полицији га преметну и нађу код њега пуно заложних цедуља и справа за обијање. Испостави се, да је то неки Фрања *Елведи*, више пута кажњени провалник. Тако су му пронашли и другове: Антала *Бланцингера* и Рудолфа *Бергера*. Сва тројица су ванредно опасне харамије. Сад су сви у затвору.

— **Писмо Толстојево своме сину.** Пре неког времена писао је славни руски писац *Толстој* своме сину једно карактеристично писмо, из ког саопштавамо ова значајна места. Толстој вели: „Све, што ми пишеш, мање више ми је познато, али твоји описи су тако живи, да сам све страхоте, страхоте моралног опадања нашег друштва још живље осећао;" па онда даље наставља: „Да се положај свију људи само тако може поправити, ако се сваки појединац поправи, и да би се котао воде загрејао нужно је, да се свака водена капа загреје, то се тако по себи разуме, да није потребно понављати, јер то нико не пори-

ЛИСТАК.

НОВ ЖИВОТ.

— Приповетка. —

Написала: **Даница Чакловићка.**

(Свршетак).

Жарко је дошао после неколико дана опет и кад се праштао од ње, пољубила га је у чело.

Прво време нису ником говорили о своме верењу, но најзад се морадоше поверити Милиним родитељима. Њима беше ова веридба јако по вољи и мати рече са сузним очима:

„Нисам мислила, дете моје, да ћу те видети овако срећну!"

Милом беше овладао неки чудновати немир. Често се кајала што је попустила. Није се могла никако навикнути на мисао да је вереница. Кад је Жарко хтео да употреби вереничко право, да је загрли, пољуби, било јој криво и често га је опоро одбијала.

Кад се први пут удала, обасипала је прво време мужа милоштом, но он то није марио, називао те изливе љубави детињаријом, будалаштином, зато јој сада беше неугодна Жаркова нежност и милошта.

У самоћи размишљала је много о новој вези. Волела је Жарка и била је уверена о његовој љубави па ипак ју је често мучила мисао, хоће ли то тако увек остати, шта ће бити, ако наступи промена у осећајима једне или друге странке? Човек не може ни за сама себе стајати добар а камоли за другога.

Душевни немир и сумња утицаху неповољно на Милино расположење, она постаде ћудљива. Жарко не знађаше, како да тумачи ту ћудљивост. Често, кад је у сутону седео поред ње, обвинула му се око врата и шапутала је: „Како сам срећна!" Други пут опет није трпела, да је додирне.

И данас је спопаде по Жаркову одласку ужасно неспокојство. Ходала је горе доле по соби. Сама је себе корела, што је таква, беше јој Жарка жао и чудила се његову стрпљењу, којим је подносио њене ћуди. Зашто је није узео јуче за реч кад му је опет рекла: „Прекинимо! Још није касно! Видиш добро, како сам чудна. Не знам ни сама шта хоћу."

Он јој одговори мирно, поуздано:

„То су празне речи, у души не осећаш тако. Ми не можемо више једно без другога."

Мила погледа на сат. Осам. Сад је Жарко у кругу својих пријатеља. Седне за писаћи сто, отвори фијоке и стане прегледати садржину; цепала је, бацала у пећ разна писма и рачуне; у последњој беху писма њена мужа. Она их извади и метне у крило. Колико успомена беху за те хартије везане! Његово прво писмо, али по љубавно! Никад у животу није се тако срећном осећала, као онда, кад јој је писмоноша донео то прво писмо.

Мила се са њиме познала код његових рођака и њених пријатељица, камо је често долазио и уживао да их испитује како би после доказао да им је знање површно и без икакве вредности. Једном приликом рече Мила, да увиђа и сама своје незнање и да би радо учила, само да има прилике. Он се на то гласно насмејао, али после неколико дана добила је од њега писмо, у којем јој вуђаше да ће је, ако хоће, двапут недељно заједно са својим рођакама поучавати од 6 до 8. Часове ће држати тамо.

Она беше пресрећна и прихвати оберуручке понуду. Што га је боље познала у толико га је више ценила и поштовала, ма да је многу горку истину из његових уста чула; он није спадао у људе слаткоречиве, ласкавце, него је шибао безобзирце све мане и слабости људске и друштвене.

Мила је вадила писмо по писмо из завежљаја, ни у једноме не беше речи о љубави, не беше тепања, само савета и поуке.

Сад јој дође у руке писмо, што јој писаше прве године њихова брака из купатила. На овом месту се задржа подуже:

„Пишеш, да си ме много жељна. Не мисли о томе, већ се лати каква корисна рада па ћеш се расејати. Као жена и домаћица имаш доста широко поље за рад. Изгледа ми доиста смешно и детињасто, кад муж и жена не могу да живе неколико недеља раздвојени, него уздишу и кукају једно за другим. Женско уображење види у томе доказе брачној љубави."

Дуго је држала писмо у руци. Онда јој не изгледаше чудно, да муж својој младој жени тако пише. Он је био такав. Никад није показивао своје осећаје. Да ли је у опште осећао љубави према њој? Да ли би била и сад задовољна са таквим писмом?

Његови пријатељи тврдили су, да је био велик себичњак, ако је, онда је то био на особен начин, од ње није никад ништа тражио, хтео је само да живи мирно. Мила згужва писмо у руци.

У предсобљу зазврји звонце а мало час по том уђе девојка, и предаде јој давну китуљубичица и писмо. Жарко писаше:

„Мало час прођох поред цветарнице и спазих ове љубичице. Прве љубичице, драгана! Оне зборе својим миомиром о срећи и прамалећу. Опрости, што бејах данас раздражен, зловољан; замисли како ми је душа пуна радости, љубави, среће а ја увек на опрезу, да не пустим срцу на вољу, да не дам сувише, усиљавам се, да будем умерен, хладан и паметан по твојој жељи. Покушавам, да се пренесем у твоје осећаје, кад би ти само могла да се пренесеш у моје!"

„Сад могу, могу!" шапутала је Мила, притиснувши Жарково писмо на усне.

Каква разлика ово писмо и оно, што је згужвано лежало поред ње на столу. Жаркове речи погодише је у срце и стопише лед, који га обвијаше у виду прошлих успомена. Она чврсто предузме себи, да их ишчупа из корена из душе па да се ослободи за свагда.

На столу лежаху сва писма поред Жаркових љубичица, она их узме и почне бацати једно по једно у ватру, гледајући замишљено, како их ватра сагорева и претвара у пепео.

Најзад уздахне дубоко, као ослобођена неког сињег терета и рече:

„Сагорела сам прошлост да начиним места новом животу!"

Београд 24. XII. 1907.

че. Па ма да то сваке признаје и вели, да се по себи разуме, ипак наставља своје глупости и гадлуке у речима и делима, јер не поји, да је цело то друштвено делање допринело не да се поправи, већ одлучно и сигурно да се погорша положај људи. Положај се тим погоршава, јер, као што видимо, општи ниво морала јако опада. Но то је за све неморалне људе корисно и згодно, па с тога ће се људи, што су неморалнији, тим ревносније бавити друштвеним превратом. Шта да се ради? Нерелигијозни људи не могу ништа даље чинити, него што и сада чине, а то је, да се ма којој странци придруже, боре, мрзе и шкоде. А религијозни људи имају свој живот проводити у тежњи, да пред богом чине своју дужност, која налаже, да треба имати милосрђа према људима, њих љубити, њима по могућству служити, али никако једну или другу думу, или конститутивну скупштину и сличне глупости уређивати. А да је тако, о томе се најбоље можемо уверити отуд, да, чим се човек бави спољашњим стварима, не само да се сам изгуби и збуни, већ да више не зна, шта је добро или зло, и долази у сукоб са људима. Али кад само мислимо на своје дужности према Богу, онда нам изгледа све јасно и лако, и онда нема никаквих сметња осим оних у теби самом, које се дакле могу савладати, тако да не само не осећаш никаква непријатељства према људима, већ напротив љубави, а ова рађа међусобну љубав. Због тога желим теби и свима људима само једно: да разумеш, да је човек без религије опако, гадно и непоштено створење, и, ако у њега тога нема, да најважније за човека остаје, да свој религијозни одношај према животу удеси, а а да се у свима појавама живота према томе влада. Та се потреба особито осећа у таквом добу, као што је ово наше. То ти особито мећем на срце . . . . ."

— **Нова златна поља у Калифорнији.** Из Лондона телеграфишу, да су код Манвела, око 50 миља далеко од Лосагелоса у Калифорнији, у очи Божића откривена златна поља, за која се до сад није знало и да су тамо из свих крајева Америке навалиле силне хиљаде људи. Каже се, да златна руда даје велики проценат злата, али копачи злата, који морају становати у шаторима и колебама, имају велике муке и невоље, како због рђава времена, које их стално бије, тако и због тога, што им није лако да дођу до хране, јер ипак је хлеб драгоценији и од злата и драгог камења.

— **Споменик јунацима.** У *Шапцу* на пијаци намештен је споменик војводи *Брани Јовановићу* и славно палим му друговима у јуначкој борби са турском војском на Петраљици. Споменик ће се ускоро на свечан начин открити. Шапчанима служи на част, што су на тај начин показали своје поштовање и признање оним јунацима, што све жртвоваше, па и живот, у жељи, да помогну неослобођеној браћи.

Пиротска општина расписала је стечај, којим позива каменоресце на конкурисање, за подизање споменика, на тијабарској пијаци, изгинулим борцима 1877. године за ослобођење Пирота. Пре двадесет година основани фонд код општине пиротске за подизање тога споменика, располаже већ знатнијом сумом, и како »Б. Новинама« из Пирота јављају, споменик ће бити угледније направе, која ће стати 15 до 20 хиљада динара.

Српско Народно Позориште.

Пучина. Драма у 4 чина, написао Бранислав Ђ. Нушић.

У позоришној критици било је већ више речи о драмској вредности Нушићеве »Пучине«. Онда када је први пут приказиван тај комад на српској и страној позорници, критика је сасвим отворено указала на слабе стране ове драме. Нушићева „Пучина" не приказује нам садржином богату и снажну драмску радњу, у драмској елокуцији овога комада не развија се пред нашим очима сукоб два супротна становишта: два сасвим антиподна погледа на живот и срећу у њему, као што бисмо то очекивали према карактерима Јованчиним и Владимировим; овај комад управо приказује нам само последице оне тешке казне која постиже Јованку због учињене јој кривице.

Претерана амбицијозност младе и лепе Јованке, која из чисте љубави, и против воље својих родитеља и родбине полази за свога мужа Владимира; њена неоправдана страсна жудња да буде по положају мужа свога прва међу својим другарицама, па ма и по цену образа и части своје и мужевљеве, уништава, разрива срећу брачнога и породичнога живота; не пропада само она него у моралну пропаст повлачи она за собом и честитога и идеалнога Владимира, који не имађаше никакве друге кривице, до ли што је као сиромашан великошколац као девојку страсно био заволео лепу и отмену Јованку, чију амбицију доцније у брачноме животу није могао да задовољи брзим напредовањем у чиновничкој каријери онако, како је то његова Јованка мислила и о чему је толико сањала. Без великих и моћних пријатељских веза данас се не аванзује; једино честитошћу својом и ваљаношћу свога рада ретко се ко могао похвалити да је направио каријеру... Јованка је одиста волела и љубила свога мужа, али она је осим тога била још и у тешким оковима страсне, можда и држањем својих другарица донекле увређене женске сујете, под притиском необуздане, страсне жеље да види свога мужа међу првима, да види да се њему клањају други чиновници, а не да се он клања другима, можда од себе и млађима, који и по душевној интелигенцији а и спреми својој далеко заостају иза мужа њена. Два осећаја долазе у њеној души у сукоб: с једне стране искрена и чиста љубав према мужу, с друге стране, можда и приликама домаћег васпитања у срце њено усађени егоистични понос и страшна похлепа за што већим и угледнијим положајем у свету. Она хоће да јој муж буде први, да јој муж буде угледан и да заузме прво место међу чиновницима једнога министарства; она то жели себе ради, да поред мужа и њој отскочи углед у очима њених другарица. Жеља и страсна жудња за што већим положајем превлађује у души њеној — она да то постигне не преза ни од чега, — чак ни од каљања своје и мужевљеве части.

Трагична кривица Јованчина и као жене и као матере јасна је. Она се љуто огрешила и о себе, а и о мужа свога, када је тражила срећу свога живота једино у друштвеном положају, када је и као жена и као мати заборавила на светињу чистоте брачнога живота. Казна, која је због тога постиже, тешка је. — Нушићева „Пучина" управо приказује нам кроз три чина те страшне казне, које постижу Јованку, као узрочне посљедице њена учињенога греха. При посматрању игре глумачке у овом комаду, ми смо у некој уморној, душевној депресији. Посматрање онога мучнога положаја, у који долази Јованка због кривице своје, убија и затупљује нам живце. Јованку презире и најближа околина; она мора трпељиво да сноси тешки прекор мужевљева презрења; муж је раставља од рођенога детета, невине Олгице и она нема снаге, нема права, да се на супрот стави вољи и одлуци мужевљевој. Па онда она сцена где је реч о последњим часовима мале Олгице... Све то до дна душе потресе нас и ми за време целе представе осећамо неки тешки притисак омаре и загуши због оне непријатне позадине, која управо чини суштину свему о чему је реч у овом комаду, а то је: кривица и грех несретне Јованке.

Тешке две роле овога комада биле су у изврсним глумачким рукама. Улогу Јованчину играла је Марковићка, а Владимирову Спасић. Игра им беше у сваком погледу савршена. Поред њих својом смишљеном и лепом игром одликовали су се још Иличић у улози Станковића, и Сланкаменац у улози беднога министарског чиновника Марка Митровића.

Р.

Порт-артурски генерали пред судом

У овој монструозној парници, која тако дуго траје, врло занимљив беше 18-ти дан расправе. Ту је бивши заповедник тврђаве Порт-Артура, сада оптужени генерал *Смирнов* дао интересантан опис порт-артурске одбране. Особито значајан беше његов исказ о напуштању важне позиције Кинеског Крша.

— Ја хоћу да објасним како се одступило са Кинеског Крша — рекао је генерал Смирнов. — Мени се обратио генерал *Горбатовски* с предлогом да се одступи, али сам ја тај његов предлог одбио и наредио му да се положај брани до последњег човека. А мало за тим генерал *Рајс* известио ме је да је позиција, о којој је реч, већ напуштена. Наравно да ме је то јако поразило. Тога часа ја се обратим генералу *Фоку*, да ми ствар објасни, пошто је и он знао за моју наредбу, издату генералу Горбатовском. Али, уместо сваког одговора, од генерала Фока добијем овај телефонограм:

„Команданту утврђења. 19. децембра, 4 сата и 20 минута по подне. Генерал лајтнант Стесељ потпуно се био сложио с вашим мишљем, али је затим стигао од генерала Горбатовског телефонограм којим моли за разрешницу да напусти Кинески Крш, на шта се генерал Стесељ такође сагласио". Међутим и генерал Рајс издао је генералу Горбатовском налог да са те позиције одступи!... После свега тога ја нисам могао ништа више предузимати.

— Овде се — рече даље генерал Смирнов — говорило о томе, како је та позиција била изложена јапанској ватри с преда и с бока. За решење једног ратног питања то није имало никаквог смисла ни значаја. Битка и једино битка, меродавна је била за напуштање тога положаја.

Затим је испитан сведок пуковник *Гаљицински*, који је од 18. августа до 19. децембра био непрестано на Орловом Гнезду. 18. децембра он је био назначен за команданта тога положаја и вели да ту није било никаквих утврђења. Стрелци су сами себи правили неке заклоне, и то је било све. Велико Орлово Гнездо у почетку је било наоружано са два шестофунтовна топа, које су Јапанци још 6. августа онеспособили за даљу акцију. На неколико дана пред пад тога утврђења на њ је био истакнут један брзометни топ калибра 47 mm. али је и он 19. децембра разбијен, и то првим топовским метком са јапанских позиција. Гарнизон Великог Орловог Гнезда састојао се *свега из 67 момака*. 19. децембра он је као командант био на позицији, али је у 3 по подне контузиран једном јапанском гранатом и експлозијом руских граната. Тај момент Јапанци су употребили за свој шести јуриш, и том приликом пошло им је за руком да стрелце и матрозе отерају и да заузму позицију.

— А шта је та позиција собом представљала? — пита га државни тужилац.

— То је била најбоља позиција на целом североисточном фронту.

— Значи, највиша позиција.

— Јест.

— А какав сте значај ви придавали паду те позиције?

— Судбоносан.

— То јест?

— Да више и Порт-Артур не постоји.

Заступник генерала Фока улучио је ту прилику да сведока пита шта је тада радио његов клијент.

— Он је тада само издавао наредбе за копање шанчева, али то није контролисао, и ништа више.

Интересантна је сведоџба потпоручника *Гринцевића*, који је са неколико десетина момака издржао шест јапанских јуриша. Он прича да су се руски војници без обзира на своју малобројност и многобројност Јапанаца, тако јуначки били, да је то чисто за неверовање.

— А колико вам је људи претекло? — пита државни тужилац.

— Свега три.

— А колико сте их имали?

— Шесет и седам.

Затим је испитан генерал *Мехмандаров*. Он вели, да се Јапанци за четири и по месеца борили да заузму Кинески Крш, али безуспешно.

— И ја тврдим — рече он појачаним гласом — да Јапанци ни један аршин Кинеског Крша нису заузели бојем. Све, што су добили, добили су без боја. Ми смо им дали. А није прошло ни 14 сати од тога срамног одступања без боја, Јапанцима су већ били послани наши парламентари.

После кратких питања председавајућег о наоружању и муницији, државни тужилац пита сведока:

— Је ли вам познато, да је одступање са форта Б. и са Великог Орловог Гнезда извршено по наредби генерала Фока?

— Јест — рече одлучно сведок — и то по непосредној наредби његовој, па још и под претњом, пошто је генерал Горбатовски већ био издао заповест да се позиција држи до последње крајности.

У публици је тада завладала свечана и тужна тишина.

Затим је тај дан претреса завршен.

Просвета.

— **Француски лист о српским школама у Турској,** Париски часопис »Annales diplomatiques et Consulaires« доноси у последњем свом броју овај чланчић:

»У последње време Бугари су објавили више и разних публикација о хришћанским школама у Турској; и ти њихови статистички подаци циркулисали су у свој европској штампи. Па како су ти њихови подаци и извештаји, из лако разумљивих политичких разлога већином нетачни и тенденциозни, то је потребно да изнесемо, које су и какве те нетачности. Ми не ћемо морити публику са мало забавним упоредним статистичним прегледом хришћанских школа у Турској, као што то чине Бугари да би истакли надмоћност извесних народности, но ћемо се само ограничити на исправљање нетачности изнесене у бугарским публикацијама о броју српских школа у Турској. Ми, дакле, позајмљујемо о овоме доказе и податке из скоро публикованог дела Ивана Иванића „Маћедонија и Маћедонци", (Београд, 1906. год.).

(После овога износи се у појединостима већ позната Иванићева статистика српских школа у Турској, па се наставља:)

У Турској постоје српске школе још од осамнајстог века, а манастирске школе још од раније, т. ј. од када су основани ти српски манастири. Пошто су дошли до врхунца свога ширења и разграњавања, нарочито у периоду од 1830. до 1860. године, број српских школа почео је да се смањује услед устанка српског народа у Турској, српско-турског рата и активне пропаганде Бугара, који су умели да се користе свима овим догађајима.

Бугарске школе уведене су у Турској тек у позније време. До 1840. године није постојала ни једна бугарска школа у Маћедонији. У 1858. години у Турској је било 40 српских, а само 4 бугарске школе. Очевидно је, дакле, да је установљење бугарских школа у Турској новије и да је последица спољне бугарске пропаганде, док су српске школе постајале само на тражење становништва. Пред српско-турски рат Срби су имали у Турској 153 школе.

Разно.

— **Невероватно чудо.** Неки официр гњавио је једном приликом славног професора *Вирхова*, који је седео поред официра, разговорима о чудесима Промисла. Да и докаже предмет, исприча му, да је његова (официрова) пуница требала путовати у Америку. Све беше већ спремљено, карта извађена, а дан поласку већ одређен, кад ал' пуница у последњем часу буде спречена да отпутује. Лађа путем потоне, те се подаве сви путници и матрози.

Официр погледа професора, а на лицу му знак питања; замоли га, да му каже, није ли то чудо Промисла.

— Ја то не могу да оценим, јер Вам не познајем пуницу.

НОВИЈЕ.

Петроград, 6. јануара. У последњој седници војничког суда дошло је до озбиљног сукоба између генерала *Стесеља* и *Рајса* и генерала *Бјелог*. Генерал *Бјели*, који беше начеоник артиљерије у Порт-Артуру, исказао је, да су наводи Стесељеви о оскудици у ђуладима неистинити, јер у ствари беше много ђулади свакe врсте, те се је борба још дуго могла водити. *Стесељ* и *Рајс* код тих речи скочише са својих места и врло жестоко почеше да побијају речи генерала Бјелог, те и овоме добацивах оштре речи. Али заменик председника, генерал *Водар*, начини краја том призору, пресекав реч Стесељу и Рајсу. Због тога се Стесељ писмом

потужно цару, који пошље свог крилног ађутанта у Петроград, да присуствује судским расправама и да извештава о њихову току.

Маракеш, 6. јануара. Овде проповедају *свети рат*, али без икаква успеха.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „БРАНИКА“.

Догађаји у Мароку.

Лондон, 7. јануара. Министарство иностраних дела до сада није добило од британског посланика у Танжеру никаквих вести о проглашењу светог рата. У унутрашњости Марока нема Европљана. Мисионари су дошли на морску обалу.

Несреће.

Париз, 7. јануара. Услед велике магле сударише се два електрична железничка воза код Витри-сир-Сен; 40 особа је тешко рањено.

Сантјаго, 7. јануара. У Темуку је ужасан пожар уништио 40 квадрата кућа. 3 особе су погинуле, многи су рањени. Штета износи више милијона.

Шарлроа, 7. јануара. У кушанском руднику настала је експлозија рудничког гаса. 6 рудара је убијено, 25 рањено.

Књижевне вести.

„СРПСКИ СОКО“.

У Сремским Карловцима изилази већ другу годину лист за соколске ствари, »Српски Соко«, што га издаје и уређује *Никола Максимовић*, а за уредништво одговара *др. Лаза Поповић*, старешина Српске Соколске Жупе Фрушкогорске. Досада су од II. године изишла 3 броја са овим садржајем: *О Српском Соколству* (I, II, III). — *»Српски Соко« или »Душан Силни«?* — V. *Чешки Свесоколски Слет у Прагу* 1907. (I, II са сликама) — *За Српски Соколски Дом у Карловцима!* — *Срби, будите Соколи!* — *Српско Соколство* — (преглед рада појединих српских соколских друштава у Српству). — *Словенско Соколство* (хрватско, словеначко, чешко, пољско). — *Разне вести.* — **Српски Соко** излази једанпут месечно на једном табаку 8°, а претплата му је само **3 К** годишње, за Србију и стране земље **4 К**. *Претплата се прима само на целу годину* (12 бројева).

Упозоравајући Вас на овај једини соколски лист у Српству, који служи само интересима Српског Соколства, братски Вас молимо, да се на овај веома јевтини лист изволите претплатити и раширити га што више у кругу осталих пријатеља Српскога Соколства.

Потпуно уверени, да ћете се радо одазвати нашој молби и тиме нас помоћи у нашем раду око ширења соколске мисли у Српству, унапред Вам се од срца захваљујемо и поздрављамо Вас искреним соколским поздравом

Здраво!

У **Карловцима**, о Божићу 1907. године.

Уредништво **Српскога Сокола**.

Учитељима у пажњу!

П. г. колеге и колегинице!

Имам израђен нов мотод учења читања и писања, који сам већ ове године у мојој школи практично употребио, и којим сам по гласу доње сведоџбе следећи резултат показао:

СВЕДОЦБА.

Потписани дошли смо данас, 12. октобра на позив учитеља Господина *Ђорђа Миркова* у овдашњу српску основну петоразредну неподељену школу, да се уверимо о успеху, који је он својим новим методом *„непосредног читања“* до данас постигао. Резултат је био овај:

Од у I. разред уписане 20-торо деце било је у школи 18-торо. Испитивана деца у групи прво сва, затим сва осим оне, која разред понављају, погодила су моментано свако слово, дакле свих 30 слова, која им је учитељ показао.

Затим смо правили пробе са појединим децом, *по нашем избору*, показујући им слова редом и на прескок, и проба је осведочила да деца сва слова одиста познају.

Према званичним исказима учитеља и потписаног г. управитеља редовна настава отпочета је 14. септембра, и, које због распуста ради оправке цркве и школе, које због допуста, датог учитељу, трајала је до данас свега 10 школских дана.

У *Сентандрији*, 12. октобра 1907. год.

Ник. Кречаревић с. р.
општ. потпредседник и школ.
(М. П.) управитељ.

Јереј Стеван Чапраг с. р.
конз. бележник.

Могућност рада у овако брзом темпу — као што се из сведоџбе види — омогућила је и то, да је по овом методу *одељено читање од писања, па ипак се обоје исте године сврши*, а то се до сад ниједним методом није дало извести! А што је главно, таково учење иде сад куд и камо лакше, и са куд и камо млњим % понављања, него по старом методу.

Нови метод не ћу даље публиковати у „Школском Листу“ (последњи наставак изаће у 5—6. броју), него сам намислио, да га штампам у засебној књизи, те да га на тај начин учиним у целини потпуно приступачним сваком учитељу још до краја ове школске године, тако да га у идућој може одма увести у школу. Књига ће коштати за претплатнике, који је напред плате 1 К 50 ф. (1 динар 70 п.), за остале 1 К 80 ф. (2 динара) а изаћиће *јуна* месеца ове године.

Умољавам оне, који књигу мисле купити, да ми — и ради јефтиније цене, и ради брже штампе и лепше израде — новац напред и што пре пошаљу, већ и за то, да се осигурају, јер ће се књига у мало примерака штампати. Српијански претплатници нека ми се само картом јаве, па ћу сваком појединoм јавити, на коју ће адресу новце послати.

С другарским поздравом.

Ђ. Мирков
учитељ.

Моја адреса:
MIRKOV GYÖRGY
g. k. sz. tanító
Szentendre (Pest. m.)
(Угарска).

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

†

Јављам свима сродницима, пријатељима и познаницима, да ћу у *суботу* 12. (25.) јануара т. г. у 11 сахати пре подне у овдашњој православној српској цркви, мојој доброј и никад непрежаљеној матери

уд. Јелени Јована Коњовића
рођ. **Прокопчаји**

ГОДИШЊИ ПАРАСТОС

приредити.

У Суботици, 6. (19.) јануара 1908. год.

17 1.1 **Даница Коњовићева.**

ОГЛАСИ.

Недостиживо средство за негу лица и руку јест једино прави,

миомирисни сасвим нешкодљиви Silva crem. Одстрањује сунђице, мрље, сунчане пеге и све остале нечистоће. **Најсигурније средство.** Може се и у јутро после прања употребити

Є теглице 4 Круне без даљег трошка, ако се новац напред пошаље. Где се не би могло добити, нека се наручи из **лекарне Salvator A. Koziak, Ruma.** 602 21—100

1991. szám
1907. végrh.

15 1-1

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az ujvidéki kir. törvényszéknek 1907. évi 18.557./P. számu végzése következtében Vucsetity Zsivko ügyvéd által képviselt Titeli I. takarékpénztár javára Obrenov Vásza (veliki) és társai ellen 700 K s jár. erejéig 1907. évi november hó 16-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 1240 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: 1 ló, 35 mm. kukoricza, 1 eke, 1 kapáló eke, 5 sertés, 1 szélrosta, 1 kazal muharszéna, 1 kukoriczamorzsoló, 8 mm. buza és 30 mm. zab nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a titeli kir. járásbiróság 1907-ik évi V. 1256/2. számu végzése folytán 700 kor. tőkekövetelés, ennek 1907. évi augusztus hó 23. napjától járó 6% kamatai, ½% váltódij és eddig összesen 138 kor. 06 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig, Obrenov Tósa és Obrenov Vásza (veliki) végrh. szenvedők lakásán Dgárdonyon leendő megtartására 1908. évi január hó 31-ik napjának délutáni ½4 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Titelen, 1908. évi január hó 17. napján.

REX
kir. bir. végrehajtó.

ГОТОВЕ СУ

српске светитељске карте

дописнице

св. Никола, Божић, св. Стеван, св. Василије, св. Јован и т. д. слике су снимите са оригинала највећих српских уметника: Уроша Предића и Паје Јовановића, дивна израда, добити у свакој количини.

Препродавцима у црној боји 100 ком. **3 круне** а у бојама 100 ком. **5 круна**. Ко новац у напред пошаље добија франко.

Само књижарници

Милана Ивковића

622 25-52 **Нови Сад.**

У ћурчијској улици бр. 26.

ЈЕДИНО ЧИСТО СРПСКА

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА, ДЕЛИКАТЕСА И РАЗНИХ БОЈА

А. ЦРЊАНСКИ

препоручује своје богато снабдевено стовариште у **кафи, пиринцу, француском зејтину из Нице, банатском брашну, петролеуму;** свима деликатесама, као: **Ементалер сир,** и сви остали **десерт** и **овч. сирова, путера за чај, чоколаде, коњака француског и мађарског, манастирске чисте и старе шљивовице, ликера из првих творница, пива штајнбрушког, боје лакове** и т. д. **Све по најнижој цени.**

Роба свежа, послуга тачна.

ЈЕДИНО ЧИСТО СРПСКА РАДЊА

У ћурчијској улици.

626 12-12

Јавна захвала.

Потписани захваљујем се сл. чистом српском добротворном друштву »*Пријатељ*« у Сегедину, које ми је, мужем мојим обезбеђених **2000 К** исплатило. — Препоручујем ово чисто српско друштво Србима, јер је сл. исто само за нас основано.

Госпођинци, 1. јануара 1908.

Удова **Миливоја Живојновог**
потписао **Никола Арсеновић** с. р.
парох.

Сведоци:
Никола Арсеновић с. р.
Петар Живојнов с. р. 16 1—1

Централном Кредитном Заводу
деоничарском друштву
у НОВОМ САДУ

682 5— потребно је
неколико млађих

чиновника.

Компетовати могу само они који су свршили коју државну вишу трговачку школу и с успехом положили испит зрелости.

Првенство имају који су већ радили у којем новчаном заводу.

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Српска православна црквена општина у **Мошорину** (Бачка) на основу решења своје редовне скупштинске седнице и услед одобрења Славног Административног Одбора епархије бачке од 3. (16.) децембра број Ао. 2246./621. ex 1907. расписује дражбу на мањак за подизање нове гвоздене портанске ограде за **17. (30.) јануар 1908.** године у 10 сах. пре подне. Дражба ће се одржати у дворани средишне општинске основне школе.

Браварски посао по прорачуну . . .	3439 К 32 п.
Зидарски посао по прорачуну . . .	2633 К 80 п.
Укупно	6073 К 12 п.

План и прорачун одобрен је од Славног Административног Одбора бачког.

Услови су следећи:

1. Сваки подузимач дужан је положити на дан дражбе на мањак 10% јамчевине.

2. Општина задржава себи право поверења према подузимачу.

План, прорачун и ближа извешћа могу се видети код потписаног председника или перовође.

У **Мошорину**, 3. (16.) јануара 1908. године.

КАМЕНКО ТОМИЋ перовођа. **ВОКА БАЧКАЛИЋ** председник.

13 (2—3)

КЛАВИРА

Stutz-Salon-Conzertflügel и пијанино

најбољег и најчувенијег фабриката препоручује и продаје по најумеренијој фабричкој цени

ПЕТАР МИХАИЛОВИЋ

фабричко стовариште клавира у Бечу,

Wien V./2. Einsiedlerplatz 12.

Готово свака интелигентнија кућа негује данас музику, специјално клавир. Музика спада данас у интелигентност, у васпитање, забаву, друштво, а многима данас сутра и на корист.

Као дугогодишњи члан ц. и кр. дворске опере и као хоровођа српске цркве у Бечу, кадар сам, да сваком дадем стручну гаранцију и уверење за ваљану послугу и добар солидан избор.

Зато препоручујем најтоплије свима родитељима, који се брину за васпитање своје деце, младим брачним паровима и сваком љубитељу музике своје реално и солидно стовариште.

На упите о детаљу и на поруџбине одговара се по ценовнику и с највећом готовошћу. 575 46—100

Власник и издавалац: деоничарско друштво „Браник“.

Штампарија деоничарског друштва »Браника«.